

MADRIGALUL

*Pentru o discuție cu Marin Constantin — conducătorul atît de cunoscu-
tei formații corale „Madrigal” — imaginasem un chestionar îndelung ela-
borat. Tentativele inițiale au fost dintru început dezamăgitoare. Marin Con-
stantin te poartă în discuția sa cu o mobilitate rară, explicînd probleme
complicate din sfera artei, invocînd marile succese (se vorbește de un „mi-
racol” al „Madrigalului”).*

*În cei șase ani de la înființare, dirijorul a reușit să realizeze cu forma-
ția sa, un repertoriu impresionant, interpretat într-o manieră cu adevărat
unică, în care autenticitatea redării, posibilitățile înfinite de colorare a dis-
cursului muzicii, nervul captivant al ritmului, șlefuirea totală, pînă la mi-
nuție, descoperă acel punct focal, între tehnica desăvîrșită și transfigurarea
expresivă, vie. Tot acest timp a fost un continuu drum de afirmare, pe
mereu mai multe scene ale lumii, cucerind sufragii în Polonia sau Uniunea
Sovietică, în Jugoslavia, Franța, Anglia, R.F. a Germaniei, Italia sau Ame-
rica de Nord. Peste tot, cîntul românesc a strălucit prin arta „Madrigalului”
în una din cele mai frumoase imagini ale lui.*

În discuție, Marin Constantin preferă drumul drept...

*I. D. : „Spectacolul muzicii” — o idee care
preocupă de la un timp spiritele artistice, di-
vizîndu-le în pro sau contra.*

*M. C. : Păreră mea este că și „spectacolul
muzicii” e bine să fie inclus în problematica
generală a spectacolului. Mă tem însă că nu
vom fi înțelegi bine. Consider că acei care
privesc concertul în sine, ca un mod de ma-
nifestare mai puțin spectaculos, nu înțeleg că
el are, totuși, foarte multe puncte comune cu
ceea ce este teatral, cu arta transmiterii viii a
unei lucrări, care în teatru sau în muzică este
aproximativ aceeași, chiar dacă forma, nuanța
e alta.*

I. D. : Diferența e numai de nuanță ?

*M. C. : Nu vi se pare că e numai o nuanță
între un joc static, interiorizat și altul, să-l
denumesc, expansiv, în continue alunecări de
gesturi?... E în bună măsură statică pre-
zența corului, a interpretului, spre exemplu,
însă mișcările de interior și expresivitatea
feței, care capătă foarte mult rafinament și
finete, sînt asemănătoare, sînt aceleași. Se
cere însă, într-adevăr, din partea auditoru-
lui-spectator un rafinament în același timp...*

I. D. : ...vizual.

*M. C. : Din partea interpretului o forță de
spunere, aș fi tentat să zic, mai intensă,
mai greu de realizat, întrucît nu se ajută prin
mișcare, decor, sau prin alte elemente.*

*I. D. : Uedeți deci în spectacol, o pantomi-
mă, în gestul interpretului, în tăietura a-
prigă sau rotund-mulată a dirijorului, o
expresie sinonimă unui balet specific.*

*M. C. : Exact. Însă am mers mult mai de-
parte. Cred că nu exagerez. Am ajuns să
permit oricărui regizor, în cadrul spectacole-*

*lor de gală, spre exemplu, la care particip,
alături de alte genuri de artă, să amplaseze
formația cum dorește, după propria lui imagi-
nație, adică am renunțat aproape total să
aranjez formația în amplasamentul așa-zis
clasic. Și în suita pieselor, în timp de o oră,
 imaginea scenică, formală, se schimbă de ne-
numărate ori.*

*Mai amintesc considerentele de stereofonie,
și ele tot cu alură de spectacol, de care mă
folosesc de nenumărate ori.*

*I. D. : Înțeleg deci că acordați expresiei
pur sonore, primordialitate.*

*M. C. : Nu. Eu nu acord muzicii în sine
valoare absolută, se înțelege, nu acord sune-
tului capacitatea absolută de a transmite idei
și sentimente. Mă plasez între acei interpreți
care consideră că sunetul trebuie să fie în-
vestit în mod conștient și pe bază de forță,
talent, în ultimă instanță, cu acea putere cu
care sensibilitatea omenească poate configura
diferite stări general-emoționale. Și pentru a
putea face aceasta, folosesc toate mijloacele.
Cred, de aceea, în necesitatea operei și a
spectacolului muzical-coregrafic.*

*I. D. : Dar de multe ori, à propos de ope-
ră, am văzut cît de deformativ este jocul pen-
tru muzică.*

*M. C. : E o chestiune de dificultate. Genul
de operă presupune din partea interpretului,
ca și din partea regizorului, un complex de
calități care apar rar în viață. Actorul cu
forță dramatică, în același timp muzician ra-
finat precum și posesor al unei voci cores-
punzătoare, dotat cu inteligență și cultură, —
aceasta mi se pare o problemă încă nerezol-
vată.*

I. D.: Dar să rămănem la spectacolul muzical pur. U-aș propune un nou termen de discuție: spectacolul sunetelor. Credeți că pentru fascinația sonoră pe care o produceți, ansamblul dumneavoastră poate avea un astfel de rol spectacolar?

M. C.: Desigur. Lumea culorilor muzicale, care de la o piesă la alta se schimbă, de la un moment la altul se nuanțează diferit, reprezintă pentru mine, ceea ce pentru un pictor sau un cineast reprezintă culoarea. În interpretare este însă o gradație care scapă raționalului și care ține de intensitatea vieții afective a momentului. Personal, hotărând ca dirijor aceste nuanțe și după aceea, recepționând ecoul ansamblului meu, simt în același timp din spate publicul cum reacționează la această iradiere. E tocmai fluxul acestui spectacol de participare, totală, în care ne aflăm cu toții, dirijor, ansamblu, public, în timpul unui concert. A propos de teatral, pentru ca să pot stărni un asemenea spectacol, îmi aleg game de expresie care îmi permit ca de pe o poziție cvasi-statuară, eu să sublimiez prin gest datele muzicale.

I. D.: George Călinescu mi se pare că vede în dirijor un soi de balerin, care transpune muzica. N-aveți impresia că ideea lui e ușor diletantă?

M. C.: Nu. Publicul, mi-a dovedit-o de atâtea ori, este sincer ajutat de expresia dirijorului.

I. D.: Numai de ea? N-ați încercat și alte formule de spectacol?

M. C.: Jocul de lumini, costumarea interpretelor, un anumit scenariu pe care, câteodată, îl preseriu mișcării scenice a coriștilor. Cele două filme muzicale (unul dintre ele a luat și un premiu internațional) au pus în relief ceva din munca ansamblului, din repertoriul și tematica abordată. În legătură cu filmul, mi-aș dori ca ele mai multe momente din această activitate să le am filmate. Câteodată, în fondul meu intim, recurg la filmul memoriei.

I. D.: Muzica contemporană are într-adevăr resurse mai bogate pentru experiențe în domeniul spectacolului?

M. C.: Mă deosebesc aici de unii colegi, care, mai ales în legătură cu muzica contemporană, consideră că ea deține potențe suficiente prin simpla execuție. Eu neg acest lucru cu tărie, și apreciez că dacă în general există foarte multe, aprinse, vehemente polemici asupra valabilității muzicii contemporane (dacă există sau nu există, ce se va alege din toate aceste experimente, este utilă sau nu, are legătură cu tradiția sau nu), ele n-ar trebui să se nască decât după ce eu, interpret, i-am dat ascultătorului, specialist sau nu, posibilitatea să răspundă lapidar: *da* sau *nu*, în legătură cu valoarea unei lucrări. Dar pentru aceasta eu trebuie să depășesc execuția strictă. Cred că este o fugă de răspundere din partea unor interpreți care se situează pe o poziție contrară, pentru că mi

se pare foarte simplu să spui: „dacă lucrarea n-a fost înțeleasă... „aceasta este lucrarea“. Dar în momentul în care, ca interpret, mi-am luat răspunderea prezentării unei lucrări, nu se poate să nu cred în ea, nu se poate să mă despart de răspunderea finală, de comunicarea cu compozitorul. Trebuie să dau viață, de aceea, cu toată gravitatea, textului, partiturii. Cu regret asist uneori la prea multe „execuții“ și la prea puține interpretări, mai cu seamă în domeniul muzicii contemporane.

I. D.: Cum apreciați experiențele de până acum în domeniul muzicii contemporane românești?

M. C.: Am interpretat trei mari lucrări de Ștefan Niculescu, Anatol Vieru și Myriam Marbée. În toate, problemele care mi se ridicau erau din cele mai grele. Consider că momentul actual al muzicii românești deține o serie de forțe compozitice remarcabile. Și trebuie să vă declar că în recentul turneu prin mai multe centre din Statele Unite ale Americii, muzica românească actuală ca și cea veche, în stil bizantin, s-a bucurat de o înțelegere și un succes deosebit. Este ceea ce mi-a dat mai mult curaj pentru a face cunoscută arta noastră pretutindeni.

I. D.: Anul acesta o veți face să se afirme în Jugoslavia, Anglia, Belgia, Franța, Portugalia, Spania. Pentru 1971, un contract în America, în cincizeci de orașe...

M. C.: Și viitorul va deschide noi posibilități...